

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Маслюк Оксани Василівни на тему: «Процесуальна діяльність захисника зі спростуванням підозри (обвинувачення)», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Актуальність теми. Сучасні євроінтеграційні амбіції України серед усього іншого відображають її прагнення привести власну національну правову систему у відповідність із найвищими міжнародними стандартами, які передбачають не просто декларування основоположних прав людини і громадянина, а і функціонування дієвих механізмів забезпечення їх повноцінної реалізації у всіх галузях суспільного життя. Особливу значимість вказаний аспект набуває у сфері кримінального судочинства, досягнення завдань якого невідворотно пов'язане із застосуванням широкого спектру правообмежувальних заходів.

Майже сімдесят років вітчизняне кримінальне судочинство функціонувало на основі радянської правової ідеології, яка передбачала верховенство публічних інтересів над особистими, тотальне домінування сторони обвинувачення у встановленні обставин кримінального провадження та відведення другорядної ролі стороні захисту у цьому процесі, обмеження останньої у правових засобах відстоювання своєї позиції. Подібні “постулати” активно культивувалися в кримінальній процесуальній науці, стійко вкоренилися в судово-слідчій практиці, а після здобуття Україною незалежності стали тим рудиментарним спадком радянського минулого, який достатньо тривалий час уповільнював процес реформування системи кримінального судочинства.

Набрання чинності у 2012 році нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), безумовно, стало суттєвим кроком у напрямку утвердження демократичних засад здійснення кримінального провадження, в результаті якого достатньо чітко окреслилися пріоритети

захисту прав учасників кримінального провадження, запроваджені реальні елементи змагальності, удосконалені відносини між сторонами кримінального провадження і судом, розширені можливості захисту від підозри та обвинувачення. Однак, було б лукавством стверджувати, що поточний стан здійснення кримінального провадження в Україні в повній мірі відповідає сучасним уявленням про змагальність процесу на всіх його стадіях. Однією з ключових проблем в цьому плані є забезпечення умов для ефективної діяльності захисника із відстоювання інтересів підозрюваного, обвинуваченого під час досудового розслідування та у судовому провадженні.

У зв'язку з цим дослідження Маслюк О.В. безумовно можна назвати актуальним для науки і практики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня достовірність. Не викликає зауважень правильність визначення об'єкту та предмету дослідження, а також безпосередніх його завдань. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів забезпечується через застосування автором сукупності загальних та спеціальних методів наукового пізнання при дослідженні специфічних суспільних відносин, що виникають у сфері процесуальної діяльності захисника зі спростуванням підозри (обвинувачення). Їх застосування зумовлене системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми і явища в єдності їх соціального змісту, юридичної форми та історії виникнення. Дисертація виконана здобувачем особисто у вигляді рукопису та містить висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні результати.

Зміст рецензованого дослідження свідчить про використання у ньому статистичних даних та результатів анкетування практичних працівників Національної поліції України (всього 270 чол.), що пояснювали ту чи іншу думку і пропозиції здобувача, висловлені в дисертації. Наукова праця характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку. У роботі використана достатня кількість наукових джерел (всього 274).

Поставлені у дисертації завдання відповідають меті та структурі роботи і відображені у загальних висновках.

Наукова новизна одержаних результатів. За характером та змістом розглянутих проблем дисертація є першою у вітчизняній криміналістичній науці спробою комплексного дослідження процесуальної діяльності захисника зі спростуванням підозри (обвинувачення). У дисертації пропонується ряд нових, вперше визначених, концептуальних у теоретичному плані і важливих у практичному відношенні положень, зокрема автором вперше:

-- визначене поняття спростування підозри (обвинувачення) як однієї із форм реалізації функції захисту у кримінальному провадженні, яка полягає у здійсненні стороною захисту передбачених законом заходів, спрямованих на повне або часткове заперечення висунутого стороною обвинувачення та формалізованого у повідомленні про підозру (обвинувальному акті) припущення (твердження) про вчинення кримінального правопорушення певною особою шляхом наведення доводів хибності та/або необґрунтованості такого припущення (твердження);

- визначені та систематизовані способи спростування підозри (обвинувачення) в рамках системи, яка включає в себе наступні елементи: а) спростування тези, яка відображає суть підозри (обвинувачення); б) спростування аргументів-доказів тези, яка відображає суть підозри (обвинувачення); в) спростування демонстрації, тобто виявлення порушень процесуальної форми доведення тези, що відображає суть підозри (обвинувачення).

Повнота викладення основних положень у опублікованих працях. Основні положення дослідження дістали відображення у п'яти працях, опублікованих у наукових фахових виданнях, у тому числі одна – у науковому періодичному виданні іншої держави. Результати дослідження також достатньо апробовані – викладені у дисертації положення і висновки було оприлюднено на п'яти науково-практичних заходах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що

викладені й обґрунтовані у дисертації положення, висновки та рекомендації надалі може бути використано у практичній діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України, у процесі подальших наукових досліджень та освітньому процесі – під час підготовки лекцій, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Адвокатська діяльність», а також для проведення різних видів занять за відповідними дисциплінами в системі підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації працівників слідства.

Загалом, зміст і структура дисертації має логічно завершену побудову, відповідає вимогам ДАК МОН України та паспорту наукової спеціальності 12.00.09. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням, викладеним здобувачем у науковій праці. Мова і стиль викладення матеріалів відповідає вимогам державного стандарту, а також є науковою монографічною працею.

Віддаючи належне позитивним сторонам дисертації Маслюк О.В.. слід зазначити, що вона не позбавлена певних зауважень, неточностей та інших недоліків, що мають дискусійний характер:

1. Дисертант у підрозділі 1.1. вказує загальні правила забезпечення підозрюваному, обвинуваченому, виправданому, засудженому права на захист є системою засобів та способів, передбачених та не заборонених законом. (стор. 26). Однак автор не визначає зазначені правила.

2. У підрозділі 1.2, де розкривається роль захисника у спростуванні підозри (обвинувачення), автор досить мало уваги приділив питанню набуття особою статусу обвинуваченого лише після передання обвинувального акта до суду пояснюється тим, що на даному етапі кримінального провадження остаточно формулюється обвинувачення ї (стор. 44).

3. У підрозділі 2.1. дисертант визначає процесуальні права і обов'язки захисника під час здійснення спростування підозри (обвинувачення) (стор. 64). Однак, саме розкриття проблеми процесуальних прав і обов'язків захисника під час здійснення спростування підозри (обвинувачення) не визначено.

4. У підрозділі 3.3 розглядаються особливості процесуальної діяльності

захисника зі спростування обвинувачення на стадії судового розгляду (стор.150-170). Разом із тим, поза увагою залишилося питання особливостей наділення обвинуваченого та його захисника правом виступити із заявою захисту одразу після викладення прокурором змісту обвинувачення, вираженого в обвинувальному акті.

Наведені зауваження мають дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи і не применшують значення дисертації як самостійного дослідження, що має наукове та практичне значення.

Тому можна констатувати, що дисертація Маслюк Оксани Василівни на тему: «Процесуальна діяльність захисника зі спростуванням підозри (обвинувачення)», яка представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 576, що висуваються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук на підставі публічного захисту.

Офіційний опонент:

Начальник управління карного розшуку

ГУНП у Львівській області

полковник поліції, кандидат юридичних наук

С.В. Богданов